

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
Кафедра психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ В.В. Кобильник

“ _____ ” _____ 20__ року.

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ІСТОРІЇ**

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

за освітньо-професійною програмою **Олігофренопедагогіка / Логопедія**

спеціальності **016 Спеціальна освіта**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

Розробники комплексу: І.Л. Рудзевич , кандидат психологічних наук, доцент кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи.

Затверджено на засіданні кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

Протокол від № 1 від “ ____ ” _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____ О.М. Вержиховська
підпис

“ ____ ” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною радою факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології

Голова науково-методичної ради факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології
_____ О.М. Опалюк
підпис

Протокол № від “ ____ ” _____ 20__ року

Зміст

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспекти лекцій або тези лекцій, або розширені плани лекцій.
3. Плани практичних, семінарських, лабораторних занять.
4. Завдання для самостійної та індивідуальної (за наявності) роботи і методичні вказівки (рекомендації) до її виконання.
5. Питання, задачі, завдання або тести для поточного і підсумкового (залік та/або екзамен) контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.
6. Орієнтовна тематика курсових, дипломних робіт (проектів) (за їх наявності у навчальних планах).
7. Завдання для комплексної контрольної роботи для перевірки залишкових знань студентів (пакет ККР).
8. Підручники, посібники, методичні рекомендації, авторські матеріали, опубліковані викладачем, тощо.
9. Приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань.
10. Комп'ютерні програми, презентації.
11. Ілюстративні матеріали.
12. Каталоги ресурсів тощо.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
Кафедра психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри психолого-медико-
педагогічних основ корекційної роботи
_____ О.М. Вержиховська
підпис
_____ 20 ____ р.
число *місяць*

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ІСТОРІЇ**

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

за освітньо-професійною програмою **Олігофренопедагогіка / Логопедія**

спеціальності **016 Спеціальна освіта**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

мова навчання **українська**

20 ____ -20 ____ навчальний рік

Розробники програми І.Л. Рудзевич , кандидат психологічних наук, доцент кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи.

Ухвалено на засіданні кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

Протокол № 1 від « ___ » серпня 2019 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник
групи забезпечення освітньої програми

О.М. Вержиховська

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «*Спеціальна методика історії*» є вивчення проблем методології, методики, організації науково-дослідницької роботи, що сприяє активізації творчого мислення, наукового пошуку; оволодіння фундаментальною, загальнонауковою, конкретно- науковою методологією та історичними методами дослідження.

2. Обсяг дисципліни.

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	3	3,4
Семестр вивчення	6	6, 7
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	48	16
Лекційні заняття	20	8
Практичні заняття	28	8
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	72	104
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни.

Навчальна дисципліна належить до нормативних дисциплін професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни – оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін: «Педагогіка з історією педагогіки», «Психологія», «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Олігофренопсихологія», «Корекційна психопедагогіка», «Історія України».

5. Програмні компетентності навчання.

Навчальна дисципліна «Спеціальна методика історії» використовується для формування інтегральної, загальних та фахових компетентностей бакалавра спеціальної освіти.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі спеціальної та інклюзивної освіти, або у процесі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики при психолого-педагогічній корекції дітей з порушеннями інтелекту шкільного віку у загальноосвітніх шкільних навчальних закладах інклюзивного призначення, інтегрованих групах та класах при загальноосвітніх шкільних закладах, реабілітаційних центрах, спеціальних шкільних закладах.

Загальні компетентності: здатність до знання основних теорій, концепцій, нормативно-правових основ спеціальності «Спеціальна освіта»; уміння самостійно здійснювати розумові операції у пізнавальних цілях та при організації психолого-педагогічної корекції з відповідною нозологією дітей; уміння ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяють підвищенню психолого-педагогічної корекції психофізичного розвитку школярів з порушеннями інтелекту; здатність оволодівати сучасними інноваційними підходами сучасними системами, психолого-педагогічними та корекційними методиками і технологіями розвитку, навчання та виховання цієї нозології дітей; уміння виробляти власну професійну стратегію та організувати психолого-педагогічну, діагностичну, реабілітаційну і корекційну роботи в освітньо-професійному середовищі.

Спеціальні компетентності: підготовленість до психолого-педагогічної, корекційно-розвиткової роботи з учнями з порушеннями інтелекту; уміння відбирати та систематизувати діагностичні, психолого-педагогічні та корекційно-розвивальні інноваційні технології, комп'ютерні програми для психофізичного розвитку, навчання і виховання учнів з порушеннями інтелекту; здатність до проведення психолого-педагогічної і корекційно-розвиткової роботи з цією нозологією учнів з врахуванням їх індивідуальних та психофізіологічних особливостей.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни «Спеціальна методика історії»: вміння застосовувати різні методи та прийоми навчально-виховної діяльності з учнями з порушеннями інтелекту на уроках і в позаурочний час; готувати та проводити уроки різних типів; складати план-конспект уроку, враховуючи індивідуальні, вікові та психологічні особливості дітей; виготовляти та застосовувати різні наочні посібники; оцінювати знання та вміння учнів; готувати та проводити факультативні заняття; обладнати шкільний кабінет з історії; проводити методичні дослідження; працювати з науково-методичною літературою.

7. Засоби діагностики результатів навчання.

Засобами діагностики успішності навчання з дисципліни є: поточне оцінювання відповідей та виконання завдань на практичному занятті; оцінка за ІНДЗ.

8. Програма навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Ра- зом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Спеціальна методика викладання історії як педагогічна наука.							
Тема 1. Спецметодика викладання історії в спеціальній школі як педагогічна наукова дисципліна.	12	2	2	-	-	8	-
Тема 2. Зміст курсу історії в спеціальній школі. Завдання та структура.	12	2	2	-	-	8	-
Тема3. Особливості засвоєння історичного матеріалу учнями з порушеннями інтелекту.	12	2	2	-	-	8	-
Тема 4. Урок історії в спеціальній школі.	14	2	4	-	-	8	-
Тема5. Методи навчання історії в спеціальній школі.	12	2	2	-	-	8	-
Тема 6. Особливості формування історичних понять і причинно-наслідкових зв'язків у процесі навчання історії у спеціальній школі	14	2	4	-	-	8	-
Тема 7. Особливості формування уявлень про історичний час на уроках історії в спеціальній школі.	14	2	4	-	-	8	-
Тема 8. Формування історико-просторових уявлень в учнів з порушеннями інтелекту	14	2	4	-	-	8	-
Тема 9. Самостійна робота на уроках історії в спеціальній школі	8	2	2	-	-	4	-
Тема 10. Позакласна та позашкільна робота з історії.	8	2	2			4	
Разом годин	120	20	28	-	-	72	-

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Ра- зом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Спеціальна методика викладання історії як педагогічна наука.							
Тема 1. Спецметодика викладання історії в спеціальній школі як педагогічна наукова дисципліна.	12	2	2	-	-	8	-
Тема 2. Зміст курсу історії в спеціальній школі. Завдання та структура.	12			-	-	12	-
Тема3. Особливості засвоєння історичного матеріалу учнями з порушеннями інтелекту.	12			-	-	12	-
Тема 4. Урок історії в спеціальній школі.	14	2	2	-	-	10	-
Тема5. Методи навчання історії в спеціальній школі.	12			-	-	12	-
Тема 6. Особливості формування історичних понять і причинно-наслідкових зв'язків у процесі навчання історії у спеціальній школі	14	2	2	-	-	10	-
Тема 7. Особливості формування уявлень про історичний час на уроках історії в спеціальній школі.	14			-	-	14	-
Тема 8. Формування історико-просторових уявлень в учнів з порушеннями інтелекту	14			-	-	14	-
Тема 9. Самостійна робота на уроках історії в спеціальній школі	8	2	2	-	-	4	-
Тема 10. Позакласна та позашкільна робота з історії.	8					8	
Разом годин	120	8	8	-	-	104	-

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Формою підсумкового контролю успішності навчання є модульна контрольна робота та залік.

Поточний і модульний контроль (80 балів)		Самостійна робота (20 балів)	Сума
Поточний контроль	МКР	20 балів	100
40 балів	40 балів		

10. Критерії оцінювання результатів навчання.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Спеціальна методика історії» оцінюються згідно Тимчасового положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового контролю. Сума отриманих студентом балів в інтервалі від 1 до 100.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження та есе, практичні індивідуальні та групові завдання, які виконує студент за визначеною тематикою перевіряються викладачем. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить лінгвістичні поняття, категорії; формулює правила; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки лінгвістичної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні мовні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для

		власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні мовні явища, процеси.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

МКР передбачає перевірку знань і вмінь студентів з дисципліни. МКР містить теоретичні та практичні завдання. Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивна оцінка за МКР не покращується. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість, ліквідація якої є обов'язковою.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення	Рекомендовані системою ЄКТС статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	Добре	
75-81	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30		
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25	задовільно	
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	10		
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		незадовільно	
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)			

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою) – програми з корекційно-розвивальної роботи для дітей із порушеннями інтелекту, мультимедійні засоби.

12. Рекомендована література.

Основна:

1. Косенко, Ю. М. Становлення та розвиток спеціальної методики навчання історії її: друга половина XIX – початок XXI століть : монографія. Чернівці : Букрек, 2016. 216 с.
2. Основи спеціальної дидактики / Під редакцією І.Г.Єременка. Київ: Рад. школа. С.117-121.
3. Бондар В.І., Плешканівська Г.М. Методичні рекомендації щодо удосконалення процесу навчання на уроках історії в допоміжній школі. Київ,1985.
4. Стражев А.И. Методика преподавания истории. Москва: Просвещение, 1964.
5. Капустин А.И., Кавтонюк П.Е. Методика преподавания истории. Славянск: СГПИ, 1992.
6. Опыт преподавания истории во вспомогательной школе / Под ред. Кузьмицкой М.И. - Москва: Просвещение, 1964.
7. Арнольдов М.А. Самостоятельная работа учащихся на уроках истории // Дефектология. 1972. № 2.
8. Синев В.Н., Капустин А.И. Изучение причинно-следственных связей между историческими событиями в старших классах вспомогательной школы // Дефектология. 1986. № 4.
9. Финкельштейн И.И. Представления и понятия о времени у детей-олигофренов // Известия АПН РСФСР. Т. 2. С. 114.
10. Пузанов Б.П. Особенности понимания элементов правовых знаний учащимися старших классов вспомогательной школы // Дефектология. 1988. № 3. С. 14- 16.

Додаткова:

1. Вяземский Е.Е., Стрелова О.Ю. Методика преподавания истории в школе. Москва, 2000. 58.
2. Давыдов В. Теория развивающего обучения. Москва, 1996.
3. Лупиков К.В. Игры на уроках истории. 10-11 класс. Москва, 2003.
4. Лещенко Л.В. Пізнавальна гра як один із прийомів інноваційних підходів до проблеми активізації пізнавальної діяльності учнів // Історія і правознавство. 2004. - № 20 (24).
5. Нові технології навчання. Науково-методичний збірник. Вип. 31. – Київ, 2001.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01,01.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.help>law>1556-VII>edition01.01.2019>
2. Закон України «Про освіту» від 06,06.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua> > laws > show

3. Закон України «Про загальну середню освіту» від 25,04.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.help> > law > 651-XIV

4. Закон України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23.05.2017р. № 2053-VIII [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://ukrainepravo.com> > law-making > bill passed by legislature > ians